

Jutlus Nõos P, 23.12.18 kell 11.00, IV advendipühapäev

Lektsioonid: Sf 3:14–17; Fl 4:4–7

Pihikõne: Km 6:14, 15

Jutlus: Mt 1:18–24

Laulud: 12 (1–7); 82 (1–5, 6); 83 (1–3); 7 (1–5)

Jeesuse Kristuse sündimisega oli aga nõnda. Tema ema Maarja, kes oli Joosepiga kihlatud, leidis enne enda kojuviimist, et ta ootab Pühast Vaimust last. Tema mees Joosep aga, kes oli õiglane ega tahtnud teda avalikult häbistada, võttis nõuks ta salaja minema saata. Aga kui ta seda mõtles, vaata, siis ilmus talle unenäos Issanda ingel, kes ütles: „Joosep, Taaveti poeg, ära karda oma naist Maarjat enese juurde võtta, sest laps, keda ta kannab, on Pühast Vaimust. Ta toob ilmale poja ning sina paned talle nimeks Jeesus, sest tema päästab oma rahva nende pattudest.” Kõik see sündis, et läheks täide, mida Issand on rääkinud prohveti kaudu: „Ennäe, neitsi jääb lapseootele ja toob ilmale poja, ja teda hüütakse nimega Immaanuel”, see on tõlkes: Jumal on meiega. Kui Joosep unest ärkas, tegi ta nõnda, nagu Issanda ingel oli teda käskinud. Ta võttis oma naise enese juurde.

Mt jutustus algab inimlikus vaates väga suure probleemiga: ühe mehega kihlatud naine ootab last, mis ei pärine sellelt mehelt. Ma arvan, et ka tänapäeval otsustaks enamik mehi, et sellise naisega pole mõtet abielluda: ta on kas täiesti ebamoraalne või siis liiga lihtsameelne.

Vanas Iisraelis oli asi veel hullem. Kihlus võrdus oma sotsiaalse siduvuse mõttes abieluga, ainult varasuhted polnud sellised nagu abielu puhul. Kui kihlatud naine rikkus kihlust ja polnud tõendeid, et see oleks juhtunud vägivaldsel teel, siis oli tõenäoline, et ta visatakse kividega surnuks. Lühidalt öeldes, Joosepi ja Maarja tuleviku osas oli kõik lootusetult halvasti.

Kuid seda ainult inimlikus vaates. Jumal oli selle maailma loonud ja loomise viimase tööna ka inimese. Ning Piibli alguses on ju öeldud, et Jumal vaatas oma kätetööd ja see oli väga hea. Kõrvalt tulnud patt ei saanud Jumala suhet inimesse pöördumatult muuta ja Jumal hoolis inimesest endiselt väga.

Nõnda oli Maarja ja Joosepi kihluse suure probleemi juureski siiski üks hea asi: Jumala sekkumine. Ja see osutus määravaks. Maarja ootas, vastu inimlikke ootusi, last Pühast Vaimust.

Maarja Pühast Vaimust lapse ootamise üle on palju naerdud. Inimese bioloogilisus ja Jumala sealpoosuse pühadus lähevad siin justkui erilisse konflikti. Kuid selles selles Jumala sekkumises inimese käekäiku justkui madala bioloogilisuse kaudu väljendubki Jumala kui Looja kõigeväelisus. Jumal pole mitte ainult nähtamatute asjade, vaid ka nähtavate asjade Issand. Jumal on kõige ja kõigi Issand.

Kuid naerjatele teadmiseks: neitsistünnil on rangelt ratsionaalne põhjendus. Neitsistsünd oli vajalik selleks, et katkeks Adamast pärineva patu ahel. Meie kõik oleme sündinud vanematest, kes on pattulangenud inimeste Aadama ja Eeva järeltulijad. 180-kraadilise pöörde inimkonna patusesse ajalukku sai tuua ainult patuta sündinud inimene. Rõhutan: justnimelt inimene, mitte Jumal, sest inimese tunnuseks on sündimine naisest. Jumala tunnuseks on aga patutus, patu puudumine. Need kaks tunnust pidid nüüd kokku saama. Jeesuslaps ei saanud sündida mehe tahtest, vaid Jumala tahtest. Sellepärast pidi Maarja saama käima peale Pühast Vaimust.

Neljandal advendipühapäeval mõeldakse kirikus traditsiooniliselt Neitsi Maarja kui Jeesuse ilmaletooja peale. Tänapäevane jutlusalaulgi on kirjutatud Maarja kiidulaulu ainetel. Kuid selles kihluse-loos väärrib tähelepanu ka Maarja tulevane, Joosep.

Joosepil olid erilised isikuomadused. Võib öelda, et ta oli õiglane ja vaga, nagu vana Siimeon Lk 2:25. Teadmata algul, et Maarja ootab last Pühast Vaimust, ei mõelnud ta mitte niivõrd sellele, kuidas võiksid sellest loost arvata inimesed. Isegi mitte sellele, millised käitumisjuhised annab selles loos käsuõpetus. Vaid Joosep mõtles eelkõige Maarja kui oma armastatu ja ligimese peale. Selles, et Joosep kaalus Maarja salaja minema saatmist, me näeme, et ta püüdis olla Jumalale meelepärane. Joosep kartis Jumalat nagu üks õige iisraeli mees. Kuid see, et ta ei tahtnud Maarjat häbistada, näitas ka seda, et Joosep armastas oma ligimest nagu iseennast. Seega oli Joosepis eriline

jumalatundmine. Selles oli koos armastuse kaksikkäsk, nagu seda väljendab Mt 22:37–39: „Armasta Issandat, oma Jumalat, kogu oma südamega ja kogu oma hingega ja kogu oma mõistusega! See ongi suurim ja esimene käsk. Teine on selle sarnane: Armasta oma ligimest nagu iseennast!“

Mulle tuli Joosepi käitumisega meelde Aabraham, kellele Jumal andis käsu ohverdada oma ainus poeg Iisak (1Ms 22). Aabraham kuuletus ja jõudis isegi niikaugemale, et asetaski Iisaki juba altarile, et teda tappa. Siis aga viimasel hetkel sekkus Issanda ingel ja takistas Aabrahamil koletut tegu toime panemast. Ka Joosep oleks Maarjat minema saates saatnud ta suurde viletsusse, võib-olla ka hukatusse. Väljaspool abielu sündinud lapsega naine oli tolles ühiskonnas praktiliselt lindpüü. Joosep olekski seda teinud, kui Issanda ingel poleks talle unenäos ilmunud ja teda käskinud Maarja enda juurde jätta.

Jumal aitab alati neid, kes teda kardavad, isegi kõige lootusetumatel hetkedel. Jumal ei lase sündida ülekohtu mitte ühegi neist, kes teevad tema tahtmist – isegi siis, kui nad võib-olla päriselt ei taipa, et see on Jumala tahtmine. Nõnda siis usaldagem alati Jumalat. Js 41:10: „ära karda, sest mina olen sinuga; ära vaata ümber, sest mina olen su Jumal: ma teen su tugevaks, ma aitan sind, ma toetan sind oma õiguse parema käega!“

Võib-olla on siiski veel üks põhjus, miks Joosep Issanda ingli kõne peale oma meelt muutis ega Maarjat ära ei saatnud. Nimelt tsiteerib ingel prohvet Jesaja raamatust seda kohta, mis kõneleb neitsi (heebreakeelses originaalis õieti noore naise) käima peale saamisest: Js 7:14. Need sõnad ütleb prohvet Issanda käsul kuningas Aahasele, kes on Taaveti soost juuda kuningas. Kuid Joosep oli samuti mees Taaveti soost ja küllap tundis ta oma esiisa Aahasega seotud pärimusi eriti hästi. Ja kui tundub imelik, et üks puusepp, nagu Joosepi ametit Mt 13:55 mainitakse, Pühakirja tunneb, siis, tasub arvestada, et juudi pärimuste kogus Talmudis nimetatakse puusepaks (*naggār*) isikut, kes on haritud ja tunneb Pühakirja väga hästi. Nõnda siis, kui Joosep kuulis unenäos ingli suust just seda kirjakohta Jesaja raamatust, siis mõistis ta kohe, milles asi on.

Aga nüüd tuleb rääkida ka Maarjast, kellele ju Jeesuse sünni puhul kuulub eriline au. Proto-Jaakobuse evangeelium räägib sellest, et peaingel Gabriel ilmus Maarjale veel enne Lk-s kirjeldatud ilmumist, kuid Maarja ei kuulunud inglit ja põgenes. See annab meile aimu Maarja siseheitlustest. Pole kahtlust, et Maarja kartis. Kuid usaldus Jumala vastu sai temas võitu hirmust ja ta oli nõus suure ülesande enese peale võtma.

Õigeus nimetatakse neitsi Maarjat *theotokos*, 'jumalasünnitaja'. Tõepoolest, sellelgi väitel on range ratsionaalne alus. Kui Jeesus sündis Pühast Vaimust, siis oli ta järelikult Jumal. Kui Jeesus sündis naisest, siis oli ta järelikult inimene. Nõnda on Jeesus nii Jumal kui ka inimene. Ja järelikult on Maarja nii inimese kui ka Jumala sünnitaja.

Seetõttu on Maarja kahtlemata kõigi sugupõlvede jaoks eriline naine. Mitte kunagi enne ega kunagi pärast pole ükski naine toonud ilmale Jumalat. Maarja saab ka sellest täielikult aru, sest ta laulab pärast Eliisabetilt kinnituse saamist oma lapse jumalikkuse kohta Jumalale kiidulaulu ja ütleb Lk 1:48: „Sest vaata, nüüdsest peale kiidavad mind õndsaks kõik sugupõlved.“

Maarja oli suur inimene. Kuid ta oli siiski ainult inimene. Nii nagu ka Ristija Johannes oli suur, kuid väiksem Taevariigis oli temast siiski suurem. Maarja oli Jumala käsutäitja, samamoodi nagu Ristija Johannes või kõik VT prohvetid.

Maarja sai oma õnnistuse Pühast Vaimust ja sünnitas Jumala Poja, kes läks meie, inimeste pärast surma. Kuid Jumala Poeg tõusis surnuist üles, läks taevasse ja läkitas meilegi oma Püha Vaimu. 1Kr 3:16: „Eks te tea, et te olete Jumala tempel ja teie sees elab Jumala Vaim?“ Ka meie oleme Püha Vaimu templitena Jumala käsutäitjad. Täna Jumalat Maarja ja Joosepi eest, kuid palugem et ka meie võiksime nende eeskujuga oma elus tähtsaks pidada. Et siis ära tunda tõeline Jumala arm Jeesuse Kristuse läbi ja kanda palju usuvilja.

Aamen.